

# INHOUDSTAFEL

|                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Voorwoord</b>                                                       | VII |
| <b>Dankwoord</b>                                                       | XI  |
| <b>Inhoudstafel</b>                                                    | XV  |
| <b>Definities</b>                                                      | 1   |
| <b>Lijst van afkortingen</b>                                           | 3   |
| <b>Inleidende titels</b>                                               | 5   |
| Hoofdstuk 1. Opzet van het onderzoek                                   | 7   |
| Afdeling I. Situering onderwerp: commercialisering in de praktijk      | 7   |
| § 1. Exploitatie van de aantrekkelijkheid (attractief gebruik)         | 8   |
| A. Promotioneel gebruik                                                | 8   |
| B. Gebruik als onderdeel van een product                               | 10  |
| C. Informatief gebruik                                                 | 12  |
| § 2. Exploitatie van het onderscheidend vermogen (distinctief gebruik) | 12  |
| Afdeling II. Centrale vraagstelling                                    | 13  |
| Afdeling III. Criteria voor juridisch kader                            | 15  |
| Afdeling IV. Inhoudelijke afbakening                                   | 17  |
| Hoofdstuk 2. Onderzoeksmethode                                         | 20  |
| Hoofdstuk 3. Structuur van het onderzoek                               | 22  |
| <b>Deel I. Normatief kader commercialisering</b>                       | 25  |
| Hoofdstuk 1. Algemene voorstelling persoonlijkheidsrechten             | 28  |
| Afdeling I. Oorsprong en evolutie bescherming persoonlijkheid          | 28  |
| Afdeling II. Kwalificatie en definitie persoonlijkheidsrechten         | 34  |
| Afdeling III. Persoonlijkheid en haar bestanddelen als voorwerp        | 38  |
| Afdeling IV. Fundamentele grondslagen                                  | 43  |
| Afdeling V. Rechtsbescherming in vergelijkend perspectief              | 48  |
| § 1. Overzicht wettelijke bescherming per land                         | 48  |
| A. België                                                              | 48  |
| B. Duitsland                                                           | 48  |
| C. Frankrijk                                                           | 53  |
| D. Zwitserland                                                         | 55  |
| § 2. Eenheid vs. pluraliteit persoonlijkheidsrecht                     | 56  |
| Afdeling VI. Rechtsaard in het licht van commercialisering             | 57  |
| § 1. Eigendomsrechtelijke benadering                                   | 58  |
| A. Achterhaalde visie: toepassing klassiek concept eigendomsrecht      | 59  |

|                                                                                                |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| B. Moderne dualistische visie: persoonlijkheid als voorwerp nieuw immaterieel eigendomsrecht   | 64  |
| § 2. Personalistische benadering                                                               | 80  |
| § 3. Eigen standpunt en besluit                                                                | 88  |
| Hoofdstuk 2. Subjectiefrechtelijke bescherming identiteit: rechten op afbeelding, naam en stem | 89  |
| Afdeling I. Inhoud                                                                             | 89  |
| § 1. Recht op afbeelding                                                                       | 89  |
| A. Algemene omschrijving                                                                       | 89  |
| B. Wettelijke grondslag                                                                        | 91  |
| C. Begrip “afbeelding”                                                                         | 102 |
| D. Rechtsbescherming                                                                           | 105 |
| E. Beschermingsvoorwaarden                                                                     | 107 |
| § 2. Recht op naam                                                                             | 113 |
| A. Algemene omschrijving                                                                       | 113 |
| B. Wettelijke grondslag                                                                        | 115 |
| C. Begrip “naam”                                                                               | 118 |
| D. Rechtsbescherming                                                                           | 124 |
| E. Beschermingsvoorwaarden                                                                     | 128 |
| § 3. Recht op stem                                                                             | 139 |
| A. Algemene omschrijving                                                                       | 139 |
| B. Wettelijke grondslag                                                                        | 141 |
| C. Begrip “stem”                                                                               | 144 |
| D. Rechtsbescherming                                                                           | 146 |
| E. Beschermingsvoorwaarden                                                                     | 152 |
| Afdeling II. Rechtmatigheid commercialisering uit persoonlijkheidsrechtelijke invalshoek       | 155 |
| § 1. Principe: toestemming titularis als rechtvaardigingsgrond                                 | 155 |
| A. Rechtsaard toestemming                                                                      | 155 |
| B. Personen die rechtsgeldig kunnen toestemmen                                                 | 158 |
| C. Geldigheidsvereisten                                                                        | 169 |
| § 2. Vrijheid van meningsuiting als uitzonderingsgrond op toestemmingsvereiste                 | 184 |
| A. Principe                                                                                    | 184 |
| B. Afwegingscriteria                                                                           | 185 |
| Afdeling III. Rechts- en schadeherstel bij inbreuken                                           | 206 |
| § 1. Vooraf: sanctionering persoonlijkheidsrechten                                             | 207 |
| § 2. Preventieve rechtsmiddelen                                                                | 212 |
| § 3. Rechtsmiddelen ten gronde                                                                 | 215 |
| A. Bevoegdheid                                                                                 | 215 |
| B. Rechtsherstel                                                                               | 216 |
| C. Schadeherstel                                                                               | 218 |
| Hoofdstuk 3. Gegevensbeschermingsrecht & AVG (‘GDPR’)                                          | 226 |
| Afdeling I. Algemene omschrijving                                                              | 227 |
| § 1. Voorstelling gegevensbeschermingsrecht                                                    | 227 |
| A. Begrip                                                                                      | 227 |
| B. Wetgevende evolutie                                                                         | 229 |

|                                                                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| C. Afgrenzing tegenover andere persoonlijkheidsrechten                                                                | 230 |
| § 2. Partiële regeling door AVG ('GDPR')                                                                              | 234 |
| Afdeling II. Toepassing AVG op commercialisering persoonlijkheidsaspecten                                             | 236 |
| § 1. Materieel en personeel toepassingsgebied                                                                         | 236 |
| A. Afbeelding/naam/stem = 'persoonsgegevens'?                                                                         | 236 |
| B. Commerciële exploitatie = 'verwerking'?                                                                            | 242 |
| C. Beperking toepassingsgebied door teleologische lezing                                                              | 244 |
| § 2. Wettelijke uitzonderingsgronden                                                                                  | 247 |
| A. Uitsluiting bij huishoudelijk/privaat gebruik                                                                      | 247 |
| B. Uitsluiting bij verwerking in kader van vrijheid van meningsuiting en van informatie                               | 249 |
| Afdeling III. Nuanceren impact AVG op commercialisering                                                               | 256 |
| § 1. Algemeen: toepassing AVG vereist evenwichtsoefening                                                              | 258 |
| § 2. Flexibiliteit in de praktijk: keuzemogelijkheden rechtmatigheidsgronden bij exploitatie persoonlijkheidsaspecten | 259 |
| A. Rechtmatigheid bij aanwezigheid toestemming                                                                        | 260 |
| B. Rechtmatigheid verwerking bij geldig exploitatiecontract                                                           | 262 |
| C. Rechtmatigheid wegens 'gerechtvaardigde belangen' verwerkingsverantwoordelijke of van een derde                    | 263 |
| D. Rechtmatigheid wegens 'kennelijk zelf openbaar gemaakt'                                                            | 269 |
| § 3. Gevolgen voor uitvoering exploitatiecontract                                                                     | 269 |
| Afdeling IV. Schematisch overzicht                                                                                    | 270 |
| <b>Deel II. Commercialisering in contractuele praktijk</b>                                                            | 273 |
| Hoofdstuk 1. Exploitatie van de aantrekkelijkheid van de persoonlijkheid                                              | 276 |
| Afdeling I. Inleiding                                                                                                 | 276 |
| Afdeling II. Rechtsaard                                                                                               | 280 |
| § 1. Optioneel: prestatieverbintenis                                                                                  | 281 |
| § 2. Essentieel: licentie op persoonlijkheidsaspect                                                                   | 283 |
| A. Situeren                                                                                                           | 283 |
| B. Soorten persoonlijkheidsrechtelijke licenties                                                                      | 286 |
| C. Kenmerken                                                                                                          | 289 |
| D. Relatieve werking licentieovereenkomst                                                                             | 301 |
| Afdeling III. Invloed persoonlijkheidsbescherming op totstandkoming contract                                          | 305 |
| § 1. Beperkingen op vlak van voorwerp                                                                                 | 307 |
| A. Bepaaldheid/bepaalbaarheid voorwerp en specialiteitsprincipe                                                       | 307 |
| B. Geoorloofdheid inhoud overeenkomst                                                                                 | 309 |
| § 2. Geldige oorzaak                                                                                                  | 317 |
| Afdeling IV. Uitvoering van de overeenkomst                                                                           | 321 |
| § 1. Verbintenissen licentiegever (titularis persoonlijkheidsrecht)                                                   | 321 |

|                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| A. Hoofdverbintenis: onthoudingsplicht                                                                                                     | 322 |
| B. Accessoire verbintenissen voortvloeiend uit licentie<br>persoonswaarde                                                                  | 322 |
| C. Restrictieve interpretatie draagwijdte toestemming                                                                                      | 328 |
| D. Beperkende werking persoonlijkheidsbescherming op<br>verbindende kracht overeenkomst (recht op intrekking)                              | 342 |
| § 2. Verbintenissen licentienemer (exploitant)                                                                                             | 370 |
| A. Vergoeding van de licentiegever                                                                                                         | 370 |
| B. Licentieconforme exploitatie                                                                                                            | 370 |
| C. Verlening beperkte voorinzage                                                                                                           | 374 |
| D. Instandhouding waarde gelicentieerde persoonlijk-<br>heidsaspect                                                                        | 375 |
| E. Informatieplicht                                                                                                                        | 376 |
| F. Voorzorgsplicht                                                                                                                         | 378 |
| G. Teruggave materiële drager                                                                                                              | 378 |
| Hoofdstuk 2. Exploitatie van het onderscheidend vermogen van de<br>persoonlijkheid                                                         | 378 |
| Afdeling I. Inleiding                                                                                                                      | 378 |
| Afdeling II. Verzelfstandiging van persoonlijkheidsaspecten                                                                                | 379 |
| Afdeling III. Exploitatievormen                                                                                                            | 384 |
| § 1. Merkteken                                                                                                                             | 384 |
| A. Situering                                                                                                                               | 384 |
| B. Basisvereisten en weigeringsgronden                                                                                                     | 390 |
| § 2. Handelsnaam                                                                                                                           | 406 |
| A. Situering                                                                                                                               | 406 |
| B. Voorwaarden                                                                                                                             | 408 |
| § 3. Vennootschapsnaam                                                                                                                     | 410 |
| A. Situering                                                                                                                               | 410 |
| B. Voorwaarden                                                                                                                             | 410 |
| § 4. Domeinnaam                                                                                                                            | 412 |
| Afdeling IV. Rechtsgevolgen verzelfstandiging                                                                                              | 413 |
| § 1. Ontstaan immaterieel eigendomsrecht                                                                                                   | 413 |
| § 2. Beperkende werking verzelfstandiging op zelfbeschik-<br>kingsrecht titularis                                                          | 418 |
| § 3. Beperkingen op vrij gebruik onderscheidend teken door<br>exploitant                                                                   | 424 |
| A. Contractuele beperkingen                                                                                                                | 425 |
| B. Persoonlijkheidsrechten titularis                                                                                                       | 428 |
| <b>Deel III. Postmortale commercialisering</b>                                                                                             | 439 |
| Hoofdstuk 1. Inleiding: overlijden van een natuurlijk persoon geen<br>vrijbrief voor onbeperkte commercialisering persoonlijkheidsaspecten | 442 |
| Hoofdstuk 2. Theoretische modellen over lot persoonlijkheidsrech-<br>ten bij overlijden                                                    | 445 |
| Afdeling I. Eerste mogelijkheid: persoonlijkheidsrechten doven<br>niet uit bij overlijden                                                  | 446 |

|                                                                                                                        |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| § 1. Sluimerend postmortaal voortbestaan morele aspecten<br>persoonlijkheidsrecht via ‘post-persoonlijkheid’           | 446 |
| A. Duitsland                                                                                                           | 446 |
| B. België-Frankrijk-Zwitserland                                                                                        | 454 |
| C. Evaluatie theorie ‘post-persoonlijkheid’                                                                            | 458 |
| § 2. Overgang persoonlijkheidsrechten op nabestaanden                                                                  | 459 |
| A. Duitsland                                                                                                           | 459 |
| B. België-Frankrijk-Zwitserland                                                                                        | 467 |
| C. Evaluatie theorie post-mortem overdraagbaarheid                                                                     | 470 |
| Afdeling II. Tweede mogelijkheid: persoonlijkheidsrechten doven<br>uit bij overlijden                                  | 475 |
| § 1. Juridische grondslag                                                                                              | 475 |
| § 2. Gevolgen uitdoving voor erfgenamen/nabestaanden                                                                   | 478 |
| § 3. Gevolgen uitdoving op commerciële exploitatie door<br>derden                                                      | 482 |
| Hoofdstuk 3. Postmortale commercialisering eigen persoonlijkheids-<br>aspecten (‘actieve commercialisering’)           | 483 |
| Afdeling I. Gevolgen overlijden op bestaande commerciële over-<br>eenkomsten                                           | 483 |
| § 1. Verbintenis om iets te doen                                                                                       | 483 |
| § 2. Verbintenissen om iets te geven                                                                                   | 484 |
| § 3. Verbintenissen om iets niet te doen                                                                               | 484 |
| A. Rechtsgevolgen overlijden titularis voor de contracts-<br>partijen                                                  | 485 |
| B. Rechtsgevolgen overlijden voor de rechtsopvolgers                                                                   | 490 |
| Afdeling II. Uitdrukkelijke regeling postmortale commercialisering                                                     | 492 |
| § 1. Algemeen: Premortale beschikkingen met postmortale<br>uitwerking                                                  | 492 |
| § 2. Regeling postmortale commercialisering                                                                            | 495 |
| A. Principes                                                                                                           | 495 |
| B. Technieken                                                                                                          | 496 |
| § 3. Verzet tegen postmortale commercialisering                                                                        | 498 |
| § 4. Afdwingbaarheid wilsbeschikking                                                                                   | 499 |
| Hoofdstuk 4. Postmortale commercialisering door derden (‘passieve<br>commercialisering’)                               | 502 |
| Afdeling I. Beperkingen op vrije commercialisering door objectie-<br>ve recht (‘objectiefrechtelijke beperkingen’)     | 505 |
| § 1. Bescherming menselijke waardigheid                                                                                | 505 |
| § 2. Bescherming goede naam en eer overledene                                                                          | 513 |
| Afdeling II. Beperkingen op vrije commercialisering door rechten<br>nabestaanden (‘Subjectiefrechtelijke beperkingen’) | 515 |
| § 1. Individuele persoonlijkheidsrechten nabestaanden of<br>derden                                                     | 515 |
| § 2. Wettelijke prerogatieven nabestaanden in het auteurs- en<br>portretrecht                                          | 519 |
| A. Auteursrecht: morele rechten auteurs en uitvoerende<br>kunstenaars                                                  | 520 |

|                                                                                   |     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-----|
| B. Portretrecht                                                                   | 521 |
| § 3. Intellectuele eigendomsrechten                                               | 523 |
| A. Weigering inschrijving merk dat persoonswaarde overledene gebruikt             | 524 |
| B. Vernietiging merk dat persoonlijkheidsaspect overledene gebruikt               | 524 |
| § 4. Recht op eerbiediging van de ongeschonden nagedachtenis                      | 526 |
| A. Definitie                                                                      | 526 |
| B. Aard van het recht                                                             | 527 |
| C. Juridische grondslag                                                           | 540 |
| D. Toepassingsgebied <i>ratione materiae</i> : bescherming van de ‘nagedachtenis’ | 545 |
| E. Toepassingsgebied <i>ratione personae</i>                                      | 551 |
| F. Evaluatie                                                                      | 555 |
| Afdeling III. Schematisch overzicht passieve commercialisering                    | 557 |
| <b>Besluit</b>                                                                    | 559 |
| <b>Trefwoordenregister</b>                                                        | 581 |
| <b>Bibliografie</b>                                                               | 589 |